

Raadsvoorstel

Datum gemeenteraad: 26 november 2019 Portefeuillehouder: P.J. Verheij	Datum voorstel: 29 oktober 2019 Auteur: Marianne Vogelenzang Samenlevingsagenda: ja
--	---

Onderwerp:

Eindevaluatie en voortzetting Ondernemersfonds Alblasserdam

Voorstel:

1. *Kennis te nemen van het Evaluatierapport Ondernemersfonds Alblasserdam.*
2. *In te stemmen met het voorzetten van het Ondernemersfonds Alblasserdam (hierna:OFA) voor onbepaalde tijd en hiervoor een convenant op te stellen.*
3. *Voor de subsidie aan het OFA als basis € 30 per € 100.000 WOZ-waarde in 2020 te nemen en hierop de gebruikelijke OZB-systematiek en een jaarlijkse index toe te passen.*

Inleiding

De gemeente Alblasserdam heeft op verzoek van het georganiseerde bedrijfsleven op 15 december 2015 besloten tot invoering van een gemeentebreed ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds Alblasserdam heeft primair tot doel het ondernemersklimaat te verbeteren door collectieve projecten te financieren conform het principe: 'voor en door ondernemers'. Met de keuze voor een ondernemersfonds worden ondernemers op de breedst mogelijke wijze aangespoord om gezamenlijk initiatieven te ontplooiën, die anders niet georganiseerd zouden kunnen worden. Een belangrijke aanleiding destijds was de behoefte aan camerabewaking op de bedrijventerreinen, welke maar niet gerealiseerd werd vanwege het ontbreken van het collectief. Inmiddels is er dankzij het fonds camerabeveiliging op 2 bedrijventerreinen en de 3^e wordt medio december uitgerold. Zie voor het complete projectenoverzicht blz. 28 in het bijgevoegde evaluatierapport.

Hiermee is het ondernemersfonds ook een wezenlijk onderdeel in het realiseren van de doelstelling in de samenlevingsagenda omtrent het stimuleren van het ondernemersklimaat.

De benodigde financiering wordt bijeen gebracht door een opslag op de OZB-belastingen voor niet-woningen. De opslag wordt 1 op 1, zonder inhouding, ter beschikking gesteld aan het ondernemersfonds. De gemeente fungeert hierbij als instantie om de financiën te innen en de Stichting Ondernemersfonds vervolgens te subsidiëren. De verantwoordelijkheid voor de besteding ligt, binnen de door de gemeente gestelde kaders, volledig bij het bestuur van het Ondernemersfonds Alblasserdam.

Het betreft een pilotproject voor de duur van 4 jaar en deze loopt eind 2019 af.

In het raadsbesluit en convenant is afgesproken dat er een tussenevaluatie moest plaatsvinden medio 2018 en dat het fonds eind 2019 een evaluatie van de pilot laat uitvoeren.

De resultaten van de tussenevaluatie zijn op 28 augustus 2018 behandeld in het college en op 25 september '18 in de raad. De algemene tendens bij de tussenevaluatie in 2018 was positief, wel waren er drie ontwikkelpunten:

1. Het mobiliseren van trekkingsgebieden die niet goed georganiseerd zijn;
2. Voor de eindevaluatie dient een bredere evaluatie uitgevoerd te worden; en
3. Er is behoefte aan meer communicatie naar buiten vanuit het bestuur over de activiteiten.

Punt 1 is zeer actief opgepakt en er is voor elk trekkingsgebied een contactpersoon aangesteld, op 2 gebieden na (zie voor oplossing de aanbevelingen). Punt 2 is uitgevoerd en punt 3 is opgepakt maar kan nog doorontwikkeld worden (zie eveneens aanbevelingen verderop bij Kanttekeningen).

De recente eindevaluatie dient als basis voor gezamenlijk overleg over al dan niet continuering en bijsturing van het fonds. Het externe bureau Blaauwberg heeft de evaluatie uitgevoerd (zie in de bijlage het rapport) en de twee belangrijkste aanbevelingen zijn:

- Continueer het OFA voor onbepaalde tijd. Het fonds heeft zich in korte tijd weten te ontwikkelen tot een vaste en gewaardeerde partner in ondernemend Alblasserdam. De meeste gebruikers hebben zich uitgesproken voor de voortzetting van het fonds.
- Handhaaf het tarief van € 30 per € 100.000 WOZ-waarde.

Op verzoek van de raad is de eindevaluatie breed uitgevoerd. Derhalve is er naast het onderzoek van Blaauwberg ook een informatiebijeenkomst georganiseerd op 17 oktober jl.. Alle 957 ondernemingen die bijdragen aan het fonds hebben een uitnodiging ontvangen en de raadsleden zijn ook uitgenodigd. Doel van de avond was om te toetsen of de conclusies uit de evaluatie aanvulling behoeften dan wel aangepast dienden te worden. Er zijn geen nieuwe ervaringen en opmerkingen op tafel gekomen dan al eerder opgehaald door Blaauwberg. De opkomst en input van de bijeenkomst kunt u lezen op blz. 25 in het evaluatierapport.

Beoogd resultaat

Het Ondernemersfonds Alblasserdam voort te zetten voor onbepaalde tijd. De gezamenlijke bestedingen van de ondernemers binnen het ondernemersfonds dragen bij aan het ondernemersklimaat en economische ontwikkeling in de gemeente; spoor 5 'Ondernemender' van de Samenlevingsagenda.

Argumenten

1.1 Continueren en versterken lokaal ondernemersklimaat

De ingezette activiteiten en voorzieningen hebben opvolging nodig. Bij het stopzetten zouden bijvoorbeeld de collectieve beveiliging en camerabewaking komen te vervallen vanuit het fonds, waarmee de eerdere investeringen teniet worden gedaan en het collectieve belang niet meer gediend. De vooraf uitgesproken verwachting dat het fonds een bijdrage zou leveren aan het vestigingsklimaat is in de praktijk uitgekomen. Ten opzichte van de situatie in 2015 zijn de ondernemers in Alblasserdam beter georganiseerd, wordt er meer collectief geïnvesteerd en zijn nieuwe samenwerkingsvormen tot stand gekomen. Van het totale budget van ongeveer € 500.000 is € 375.000 toegekend en voorzien, dat is 75% en een vrij hoog percentage t.o.v. andere fondsen. Voor de inhoudelijke resultaten zie bijlage 4: OFA uitgave per project.

De toekomstige financiële middelen kunnen besteed worden aan collectieve investeringen op het gebied van bereikbaarheid, energieopwekking op de bedrijventerreinen, gezamenlijke inzameling

papier en karton, organisatie naschoolse activiteiten, sportaanbod specifieke groepen, de bevordering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en vele andere initiatieven die het vestigingsklimaat in Alblasserdam kunnen versterken.

1.2 Voorkomen van free-rider problematiek

Het fonds is een werkbare oplossing gebleken voor de 'freerider problematiek'; de situatie waarbij een groep ondernemers niet meebetaalt aan collectieve acties en voorzieningen, maar wel meeprofiteert van de gezamenlijke activiteiten. Als voorbeelden de camerabeveiliging op bedrijventerrein Nieuwland Parc en Hoogendijk en binnenkort op Vinkenwaard en tevens wordt het uitvoeren van surveillance en controlerondes door de surveillancedienst gefinancierd uit het fonds.

1.3 Synergie

Het fonds heeft geleid tot meer onderlinge samenwerking en een betere organisatiegraad van ondernemers. Degenen die niet actief deelnamen in het overleg van het georganiseerde bedrijfsleven, werden hierdoor actief betrokken bij het collectieve belang van behoud en versterking van het lokaal economisch klimaat.

1.4 Voor onbepaalde tijd

Vanuit zowel ondernemers, gemeente als het fonds wordt ervaren dat het een waardevol instrument is. Met een besluit tot een ondernemersfonds voor onbepaalde tijd zou Alblasserdam het voorbeeld volgen van onder meer de fondsen in Assen, Utrecht, Delft, Culemborg en Leiden. Dit betekent dat het bestaansrecht van het fonds niet periodiek meer ter discussie staat. Naast een vertrouwenssignaal zou dit besluit ook in praktische zin veel betekenen voor het fonds en de bij het fonds betrokken partijen. De investeringshorizon wordt groter, en daarmee heeft het meer zin om grote investeringen en lange termijn ambities bij het fonds neer te leggen.

Hiermee is niet vastgelegd dat het fonds voor eens en altijd zal bestaan (zie verder bij juridische aspecten). Het staat de gemeente altijd vrij om kritisch naar haar uitgaven te kijken.

2.1 Handhaaf het tarief van € 30 per € 100.000 WOZ-waarde

Hoewel er op sommige plekken ook meer ambitie is (waar dus een hoger tarief passend zou zijn) lijkt voor de meerderheid van de gebruikers het huidige tarief passend. Tevens geeft het bestuur van het fonds aan dat de financiële middelen toereikend zijn geweest voor de binnen gekomen aanvragen, waardoor er geen reden is om het tarief te verhogen.

Wel wordt de aanbeveling gedaan en is vanuit het bestuur van het fonds het verzoek gekomen om het fonds jaarlijks te indexeren. Het college wil hieraan medewerking verlenen o.b.v. de CPI-index.

Hierdoor blijft de financiële draagkracht van het fonds in de toekomst gelijk oplopen met de inflatie. Daarnaast wordt, om de inkomsten van het fonds onafhankelijk te maken van schommelingen in de WOZ waarde, de gebruikelijke OZB-systematiek toegepast (hoe hoger de WOZ-waarde hoe lager het percentage, waardoor het absolute bedrag gelijk blijft bij gelijkblijvend areaal). Het uitgangspunt hierbij is € 30 per € 100.000 WOZ-waarde.

Voor de volledigheid zijn de jaarrekeningen 2016 en 2017 in de bijlage toegevoegd.

Kanttekeningen

1.1 Actief inspelen op conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie is belangrijk om draagvlak te behouden

Om ook in de komende jaren het draagvlak voor het ondernemersfonds te behouden is het belangrijk dat er actief ingespeeld wordt op de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie. Het bestuur van de Stichting Ondernemersfonds Alblasserdam staat hiervoor primair aan de lat, aangezien het een fonds voor ondernemers door ondernemers is, waarin de gemeente faciliteert. De gemeente participeert echter wel met ambtelijke adviescapaciteit in het fonds, en kan hier als zodanig in meedenken.

Aanbevelingen voor het bestuur van OFA:

- Er is behoefte aan meer uitwisseling van kennis en ervaringen bij de diverse trekkingsgerechtigden. Het zorgt voor ideeën, dynamiek en het halen van talenten.
- *Kijk kritisch en flexibel naar de trekkingsrechten*

Het OFA heeft veel trekkingsgerechtigden, dertien in totaal. Daar komt nog bij dat in Alblasserdam één trekkingsrecht - de bedrijventerreinen - meer dan de helft van de fondsomvang uitmaakt. Maar niet in alle gebieden gebeurt evenveel; deze gebieden lijken te klein, er is weinig samenhang en er zijn geen actieve trekkers. Een optie is om deze gebieden samen te voegen.

Er zijn maatschappelijke evenementen met bijzondere betekenis voor Alblasserdam. De genoemde festiviteiten krijgen nu een kleine bijdrage via het fonds, die via de opbrengsten uit het gemeentelijk vastgoed komt. Er is echter geen vaste positie voor dit soort initiatieven binnen het fonds. Bestaande fondsen reserveren vaak een 'gemeentebrede pot' daarvoor. Als het bestuur hier aandacht aan wil besteden, dan zijn 2 principes van belang: 'geen politieke bemoeienis' en 'non-substitutie' (het onderscheid tussen gemeentelijke taken en activiteiten vanuit het fonds). Het is geld van ondernemers voor ondernemers en het OFA kan dit op totaalniveau of op verzoek van individuele trekkingsgebieden beschikbaar stellen voor evenementen indien zij van mening is dat dit ten gunste komt aan het ondernemersklimaat in Alblasserdam.

Tegelijk komen meer gebiedsoverstijgende en gemeentebrede initiatieven op. Het fondsbestuur kan het komende jaar gebruiken om te bezien of op sommige punten aanpassingen van trekkingsgebieden en de verhouding tussen geografische trekkingsrechten en een gemeentebreed budget nuttig is ten behoeve van overkoepelende belangen.
- *Maak werk van dynamiek en innovatie*

Er zit genoeg inhoudelijke ambitie onder de gebruikers in het OFA, maar er lijkt nog niet zoveel belangstelling te zijn voor 'tweede en derde generatie-bestedingen'. Dit zijn langjarige plannen en visie-gedreven ontwikkelingen, vaak ook gebiedsoverstijgend en gemeentebreed. De ervaring van andere fondsen leert wel dat doorontwikkeling ook nodig is, om sleetsheid te voorkomen en te vermijden dat het fonds op langere termijn weinig meer wordt dan een eigen financierings- of subsidieregeling. Het fonds is er ook om innovatie en nieuwe ambities mogelijk te maken en aan te haken op de nieuwe economie. Haal kennis en ervaringen uit andere fondsen.
- *Overweeg professioneel fondsmanagement / structurele inzet voor PR en communicatie*

Het OFA wordt gedragen door vrijwilligers, veelal als bestuursleden actief in de

trekkingsgebieden. Daarin verschilt het fonds niet van de andere ruim veertig fondsen. Wel bijzonder is dat er in Alblasserdam vrijwel geen geld uitgaat naar professionele capaciteit. De meeste fondsen investeren in een vorm van secretariaat of fondsmanagement. In Alblasserdam doen de bestuursleden het zelf. Daar valt wat voor te zeggen gezien de beperkte omvang van het fonds. Het 'zelf doen' past ook wel bij het dorpse karakter van Alblasserdam. Maar de spankracht van vrijwilligerswerk kent ook zijn grenzen. Het is en blijft vrijwilligerswerk. Van een betaalde kracht mag en kan je simpelweg meer verwachten in termen van begeleiding, continuïteit, onderlinge samenwerking en aanspreekbaarheid.

De inzet van een freelancer voor de communicatie, PR en bijhouden website draagt bij aan de bekendheid van het fonds, om ideeën uit te wisselen en het draagvlak. Kennisoverdracht en uitwisseling van ideeën is een behoefte bij de deelnemers en genoteerd als aanbeveling.

2.1 Niet voor iedereen meerwaarde

Voor een enkel gebied biedt het fonds geen directe meerwaarde vanwege de omstandigheid dat er in dat gebied al een collectiviteit was voor de komst van het fonds in 2016. Zij faciliteren hiermee zelfstandig hun zaken. Dit trekkingsgebied vormt een zeer gering onderdeel van het geheel en het gebied kan niet uitgezonderd worden, omdat de OZB een eenheidstarief is, differentiatie naar gebied is derhalve niet mogelijk. Het OFA heeft een praktische oplossing gevonden met een geringe administratieve last, waardoor het fondsgeld terug stroomt naar de VVE.

Financiën

Door de stijgende WOZ-waarde van het onroerend goed heeft de totale subsidie de afgelopen jaren een lichte stijging laten zien vanwege een hogere WOZ waarde (zie bijlage). Voorgesteld wordt om in het vervolg de inkomsten van het fonds onafhankelijk te maken van schommelingen in de WOZ-waarde. Hiervoor zal de gebruikelijke OZB-systematiek worden toegepast (hoe hoger de WOZ-waarde hoe lager het percentage, waardoor het absolute bedrag gelijk blijft bij gelijkblijvend areaal). Het uitgangspunt hierbij is € 30 per € 100.000 WOZ-waarde. Daarnaast wordt de bijdrage aan het fonds jaarlijks te indexeren o.b.v. de CPI-index. De verdere uitwerking zal in de voorbereiding van het nieuwe convenant worden vorm gegeven. De uitkomst zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming door het college, voorafgaand aan de ondertekening van het nieuwe convenant.

Evenals voorgaande jaren zal bij de jaarlijkse definitieve vaststelling de bijdrage worden bepaald op basis van de daadwerkelijk ontvangen 'opslag'. Hierdoor is en blijft de subsidie aan het ondernemersfonds budgetneutraal in de begroting van de gemeente.

Uitvoering

Tussen de gemeente en het OFA worden de samenwerkingsafspraken vastgelegd in een nieuw convenant. Hiervoor volgt in december '19 nog een collegevoorstel. Er wordt onder meer een structureel evaluatiemoment in opgenomen, omdat het noodzakelijk is om blijvend te toetsen of het draagvlak voor het ondernemersfonds aanwezig is en om de werking van het fonds te toetsen. Daarbij worden de geboekte resultaten die uit de vier aanbevelingen aan het OFA-bestuur zijn genoemd getoetst.

Na instemming zal de samenwerking tussen gemeente en Stichting Ondernemersfonds Alblasserdam op de gebruikelijke wijze gecontinueerd worden. Voor de stichtingen en verenigingen van ondernemers in de trekkingsgebieden betekent dit een voortzetting van hun jaarlijks budget om collectief projecten te kunnen realiseren. Het bestuur van het fonds buigt zich samen met de bedrijvencontactfunctionaris / adviseur economie vanuit de gemeente over de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie en onderneemt hier waar nodig actie op.

Juridische aspecten

In het convenant wordt bepaald dat het fonds wordt voortgezet met een looptijd van onbepaalde duur, één en ander onder voorbehoud van het budgetrecht van de gemeenteraad, alsmede mogelijke gevolgen voor de wijze van financiering van het ondernemersfonds als gevolg van wijzigingen in (landelijke) wetgeving en/of besluiten.

Dit betekent echter niet dat het ondernemersfonds voor onbepaalde tijd blijft bestaan; indien één van de bovengenoemde situaties zich voordoet, zullen gemeente en het bestuur van het OFA in overleg treden omtrent de alsdan ontstane situatie.

Communicatie

In samenspraak met het team communicatie wordt een persbericht gemaakt over continuering van het ondernemersfonds. Tevens nodigen we de pers uit bij de ondertekening van het convenant.

De gemeente communiceert over het besluit het ondernemersfonds voort te zetten door middel van publicatie op de gemeentelijke website, social media, in de nieuwsbrief voor ondernemers en via de ondernemersverenigingen en winkeliersverenigingen.

Overige communicatie richting de ondernemers in het fonds wordt verzorgd door het Ondernemersfonds Alblasserdam .

Bijlagen

1. Concept raadsbesluit
2. Evaluatierapport Ondernemersfonds Alblasserdam van bureau Blaauwberg
3. Overzicht uitgaven per project
4. Overzicht voorlopige toekenning en definitieve vaststelling bijdrage OFA – 2016 t/m 2019
5. Jaarverslag 2016
6. Jaarverslag 2017

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

De secretaris,
S. van Heeren

De burgemeester,
J.G.A. Paans